

DÜNYADA ve TÜRKİYE'DE KADIN İSTİHDAMI

Çalışma yaşamı dışında kalan ev kadını sayısı 2009'da 12 milyon 101 bin kişi oldu. Kadınların çalışma yaşamına dahil olmama nedeninin başında "ev işleriyle meşgul olmak geliyor. **2009 yılı itibarıyla Türkiye'de kadınların iş gücüne katılım oranı yüzde 26 iken dünya ortalaması yüzde 51,6.**

Dünya Ekonomik Forumu'nun (WEF), "Ekonomik Katılım ve Fırsatlar, Eğitime Erişim, Siyasal Güçlenme, Sağlık ve Hayatta Kalabilme" gibi dört temel kriteri esas alarak hazırladığı Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Raporu'na göre, küresel ölçekte 2008'e kıyasla 2009'da ücret ya da yevmiye karşılığı çalışan kadınların oranının düştüğü, kendi hesabına ya da ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kadınların oranının arttığı belirtildi.

Resmi iş düzenlemelerinden, temel işçilik haklarında ve sosyal güvenlikten yoksun, yetersiz gelirle çalışmayı ifade eden "korunmasız istihdam" konusunda da durumun kadınların aleyhine olduğuna işaret edilen raporda, geçen yıl korunmasız istihdam edilen kadınların oranının yüzde 52,3, erkeklerin oranının yüzde 49,4 olduğunun altı çiziliyor. Küresel ölçekte toplumsal cinsiyet temelli ücret eşitsizliğinin azalma eğilimi gösterdiği ifade edilen raporda, ancak hala, ülkelerin çoğunluğunda kadınların ücretlerinin, erkeklerin ücretlerinin yüzde 70'i ila yüzde 90'ı arasında değiştiği, bu oranın bazı Asya ve Latin Amerika ülkelerinde daha da düşük olduğu ifade ediliyor.

GELENEKSEL AYRIMLAR

Hizmetler sektörü kadınların istihdamında en büyük orana sahip olurken, bu sektörler içinde kadınların istihdam oranında finansal hizmetler ve sigorta sektörü yüzde 60 ile başı çekiyor. Finansal hizmetler ve sigorta sektörünü yüzde 56 ile profesyonel hizmetler ve yüzde 42 ile medya ve eğlence sektörü takip ediyor. Geleneksel olarak erkeklerin istihdam alanı olarak görülen sektörlerden otomotiv sektöründe kadın istihdam oranı yüzde 18 iken, bu oran madencilikte yüzde 18 ve tarımda ise yüzde 21 olarak görülüyor. Cinsiyetler arasında ücret uçu-

rumunun devam eden bir konu olduğunun altı çizilen raporda, Brezilya ve Meksika hariç birçok ülkenin bu sorunu çözmek için önlemler almasına rağmen, cinsiyetler arasındaki ücret açığının sürdüğü, birçok işverenin (yüzde 72) hiçbir surette ücret açığını giderme teşebbüsünde bulunmadığı ifade edildi.

Rapora göre, ABD, kadın istihdamında en yüksek oran bakımından yüzde 52 ile başı çekerken, Hindistan ise yüzde 23 ile en düşük orana sahip bulunuyor. Kadın istihdam oranında ABD'yi yüzde 48 ile İspanya, yüzde 46 ile Kanada, yüzde 44 ile Finlandiya ve Hollanda, yüzde 40 ile İsviçre ve İngiltere takip ediyor. Türkiye'de ise bu oran yüzde 26 seviyesinde bulunuyor.

Araştırmanın yapıldığı ülkeler Türkiye, Avusturya, Belçika, Brezilya, Kanada, Çek Cumhuriyeti, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Hindistan, İtalya, Japonya, Meksika, Hollanda, Norveç, İspanya, İsviçre, İngiltere ve ABD olarak sıralanıyor.

KRİZ ORTAMINDA KADIN İSTİHDAMI ARTTI AMA…

Raporda, 2009 itibarıyla dünya ölçeğinde çalışma yaşındaki erkek nüfusun yüzde 77,7'si iş gücüne katılırken, kadın nüfusta bu oranın yüzde 51,6'ya gerilediği ifade edildi. Dünya ölçeğinde çalışma yaşındaki erkek nüfusun yüzde 72,8'i istihdam edilirken, kadınların yüzde 48'inin istihdam edildiğine dikkat çekilen raporda, 2007'de yüzde 6'ya kadar düşen kadın işsizlik oranının geçen yıl yüzde 7'ye yükseldiği, erkeklerde ise bu oranın yüzde 6,3 olduğu belirtildi. Raporda, kadınların işsizlik oranının, sürekli erkeklerden yüksek seyrettiği vurgulandı.

Küresel kriz döneminde kadınların daha çok "korunmasız istihdam" biçimlerine yöneldiği vurgulanan Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Raporu'nda, şu görüşlere yer verildi:

"Kadınların iş gücüne katılım ve istihdamında son 20 yılda yaşanan gerileme eğilimi kriz koşullarında değişmiş, kadınların iş gücüne katılımı ve istihdamı artmış ancak bu değişim, kadınlar açısından korunmasız istihdam biçimlerinde nitelik gerektirmeyen işlerde, sağlıksız çalışma koşullarında istihdamı ve giderek büyüyen bir işsizlik sorununu beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla bu değişimin olumlu bir sürecin işareti olduğunu söylemek güçtür."

TÜRKİYE'DE KADINLARIN İŞ GÜCÜNE KATILIMI

Kadınların iş gücüne katılım, istihdam ve işsizlik oranları açısından Türkiye'nin, dünya geneli ve çeşitli bölgeler ile kıyaslandığında kötü bir noktada olduğu belirtilen raporda, şu tespitlere yer verildi:

"2009 yılı itibarıyla Türkiye'de kadınların iş gücüne katılım oranı yüzde 26 iken dünya ortalaması yüzde 51,6, Türkiye'de kadınların istihdam oranı yüzde 22,3 iken dünya ortalaması yüzde 48, Türkiye'de kadınların işsizlik oranı yüzde 14,3 iken dünya ortalaması yüzde 7'dir. Türkiye, kadınların iş gücüne katılım ve istihdam oranı açısından dünya ortalamasının ancak yarısı kadar bir oran yakalayabilirken, kadın işsizliğinde dünya ortalamasının iki katı bir orana ulaşmaktadır. 2009 yılı esas alınarak Türkiye dünyanın çeşitli bölgeleri ile kıyaslandığında ise Türkiye'de kadınların iş gücüne katılım ve istihdam oranının yalnızca Orta Asya ortalamasının biraz üstünde olduğu, diğer sekiz bölgeden ise düşük olduğu görülmektedir. İşsizlik oranı açısından ise Türkiye'de kadın işsizliği Kuzey Afrika ve Orta Asya or-

talamasının biraz altında olup, diğer yedi bölgeden yüksektir."

Dünya Ekonomik Forumu'nun Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Raporu'nda, Türkiye'nin "Ekonomik Katılım ve Fırsatlar" kategorisinde 134 ülke arasında 130. sırada olması, Türkiye'de kadınların iş gücüne katılımı ve istihdamı konusunda dünya ölçeğinden ne kadar geri bir konumda olduğunu gözler önüne seriyor. Türkiye'de 2009 itibarıyla kadınların iş gücüne katılım oranının yüzde 26, istihdam oranının yüzde 22,3, işsizlik oranının yüzde 14,3 olduğu belirtiliyor.

YASALARIN ETKİN UYGULANMASI GEREKİYOR

Birleşmiş Milletler (BM) Türkiye Ofisi'nin 8 Mart Dünya Kadınlar Günü için yaptığı açıklamaya göre, Türkiye'de kadınların ekonomik ve siyasi yaşama katılımıyla ilgili veriler şöyle:

İŞ GÜCÜNE KATILIM: 2009 rakamlarına göre iş gücüne katılma oranı erkekler için yüzde 70,5. Kadınlar için bu rakam yüzde 26. Bu oranın dünya ortalaması yüzde 52,6.

Kırsal kesimde tarım sektörü, kentte ise hizmet sektörü kadınların en yoğun istihdam edildiği sektörleri oluşturuyor. Kadınlar iş gücü piyasasına girmekte ve kalmakta zorluklarla karşılaşıyor. Bunun en tipik göstergesi, yüzde 21,9 olan tarım dışı kadın işsizlik oranı.

ÇALIŞAN 100 KADINDAN 59'UNUN SOSYAL GÜVENCESİ YOK: Türkiye'de kadınlar erkeklere oranla daha az ücretli, güvencesi olmayan düşük seviyeli işlerde istihdam ediliyor. Kırsal kesimde yaşayan kadınların yüzde 70'i ücretsiz işçi olarak aile işlerinde çalışıyor. 2009 verilerine göre, çalışan kadınların yüzde 59'u sosyal güvenceden yoksun.

SİYASETTE KADIN: 2007 seçimleri sonucunda parlamentodaki kadın milletvekillerinin sayısı iki kat artarak yüzde 9,1'e ulaştı. Yerel yönetimlerdeyse bu rakam çok daha düşük. Belediye başkanlarının binde 9'unu (2 bin 948 belediye başkanından 27'si), il meclislerinin yüzde 3,2'si (3 bin 379 üyeden 110'u), ve belediye meclislerinin yüzde 4,2'si (31 bin 790 üyenin 1340'ını) kadınlar oluşturuyor.

TÜRKİYE 101. SIRADA: Kadınların ekonomik ve siyasi yaşama katılımına göre belirlenen Cinsiyet Güçlendirme Ölçütü (GEM) verilerine göre Türkiye 109 ülke arasında 101. sırada bulunuyor. Türkiye bu açıdan sadece Tonga, İran, Fas, Cezayir, Suudi Arabistan, Mısır, Bangladeş ve Yemen'in önünde yer alıyor.

OKUMA YAZMA ORANI: Okuma yazma bilmeyen kadınların oranı yüzde 92'nin üzerinde. Türkiye'de kız çocuklarının eğitiminin önündeki en önemli engellerden biri yeterli derslik olmaması.

ŞİDDET: Türkiye'de kadınların yüzde 42'si eşlerinden fiziksel ve cinsel şiddet görüyor. 35 milyon kadına sadece 52 sığınma evi düşüyor.

MÜLTECİ KADINLAR: İkamet izni bedeli, temel sosyal hizmetlere kısıtlı ulaşım, cinsel şiddet ve güvenli ikamet imkânına sahip olamamak, mülteci kadınların eşitlikten yoksun kalmalarının ana nedenleri.

BM, kadın-erkek eşitliğini sağlayabilmek için kadınların karar alma mekanizmalarına katılımlarını artırmak, kadına karşı şiddeti önlemek ve cinsiyet temelli yaygın olumsuz klişeleri ortadan kaldırmak gerektiğini vurguladı; "Bu yolda ilerlemek için sadece yasal değişiklikleri yapmak yetmiyor. Yasaların etkin olarak uygulanması gerekiyor" dedi.

TOBB BAŞKANI
M. RİFAT HİSARCIKLIOĞLU:

ELİNİZİN HAMURUNU İŞ HAYATINA BULAŞTIRIN

TOBB ve Diyarbakır Kadın Girişimci Kurulu tarafından, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla Diyarbakır'da düzenlenen "Kadın Emeği Etkinliği"nde konuşan TOBB Başkanı **M. Rifat Hisarcıklıoğlu,** kadınlara seslenerek "Eskiden bir laf var **'elinin hamurunu erkek işine bulaştırma'** diye. Ben de derim ki elinizin hamurunu iş hayatına bulaştırın ki büyümenin bereketi ülkemize gelsin" dedi.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Diyarbakır Kadın Girişimci Kurulu tarafından, Diyarbakır Fuar ve Kongre Merkezi'nde 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla düzenlenen "Kadın Emeği Etkinliği"ne, çeşitli illerden 300 kadın girişimci katıldı. Etkinliğin açılışını yapan TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, konuşmasında öncelikle tüm kadınların 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kutlarken, kadınların iş hayatında daha fazla rol almasını istedi. Hisarcıklıoğlu, Cumhuriyet tarihi boyunca ancak bir milyon 220 bin erkek girişimci çıkardıklarını belirterek, Türkiye'de çalışan kadın oranının ise yüzde 26 olduğunu ifade etti. M. Rifat Hisarcıklıoğlu şöyle konuştu:

"Bunun yanında da 80 bin kadın girişimci var. Bakıyoruz nüfusa kadın nüfusuyla erkek nüfusu eşit. Dünyaya bakıyoruz, kadın çalışma oranına yüzde 46, AB ortalaması yüzde 55'in üzerinde, Türkiye'de bu oran yüzde 26. Bir taraftan zengin olmak istiyoruz diyeceğiz, kültürümüzde israf haram diyeceğiz, ondan sonra da kadınlarımızı yok farz edeceğiz, böyle zengin olma şansımız yok."

"KADIN GİRİŞİMCİ SAYISINI ARTIRMALIYIZ"

İşsizlere iş bulmanın yolunun girişimci sayısını artırmaktan geçtiğini vurgulayan TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, TÜİK rakamlarına göre Türkiye'de 5 milyon 200 bin kişinin işsiz olduğunu belirterek, etkinliğe katılan kadınlara şöyle seslendi:

"Birinin yüzü gülerken, birinin yüzü gülmüyorsa, sizin de yüzünüzün gülebilmesi mümkün değil. Biz 'komşusu aç iken kendisi tok yatan bizden değildir' kültürüyle yetiştik. 5 milyon 200 bin insan bu ülkede işsiz ise bizim yüzümüzün de gülebilmesi mümkün değil. Onun için de, kadın girişimci sayısın artırmamız lazım. Müthiş bir potansiyelimiz var, bunu sağlayacak da sizlersiniz. Her biriniz kadın model olarak memleketlerinizde ön plana çıkmak zorundasınız. Medya da size destek veriyor, siz de bunu kullanın ki kadın girişimci sayımızı artıralım. Genç kızlar sizi örnek alsın."

"TOBB BİR İLKİ GERÇEKLEŞTİRDİ"

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, kadınlar açısından Türkiye'de bazı ilkler yaşandığını, ancak hâlâ tapuların yüzde 92'sinin erkeklerin üzerine kayıtlı olduğunu da belirterek TOBB Kadın Girişimciler Kurulu'nun oluşturulmasıyla oda ve borsalar içinde yaşanan değişimi şöyle ifade etti:

"Kadın kotası koyabilme şansımız yok, koyabilseydik koyardık. Temsil noktasında kadın sayımız yüzde 300 arttı. Türkiye'de ilk defa TSO başkanı bir kadın var. Hem de sanayinin başkentinde, Çorlu'da. Bunlar tarihte ilk defa oluyor. İzmir Ticaret Borsası'nın Meclis Başkanı da bir kadın. İki tane de meclis başkanımız var. Tarihte bunlar ilk kez oluyor."

"KADINLARIN EĞİTİMİ ÇOK ÖNEMLİ"

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, annelere özellikle seslendiğini ve kız çocuğu, erkek çocuğu diye bir ayrım olmadığını vurguladı. Türkiye'de 100 yılı aşmış bir müessese olmadığına dikkati çeken Hisarcıklıoğlu şöyle devam etti:

"Senden sonra işinin devamını istiyorsan, muhakkak kız erkek ayırımı yapmadan aynen davranmalısın. Bir erkeği eğitirseniz bir kişiyi eğitirsiniz, bir kızı eğitirseniz, bütün aileyi, bütün aileyi eğitirsen bütün ülkeyi eğitmiş olursun. Onun için kızların, kadınların eğitimi her şeyden önemli. O zaman şiddetten, vahşetten, töre cinayetinden bahsetmeyeceğiz. İşte o zaman girişimci sayımız daha da fazla artacak. Bunun için de kadın girişimcilerimize destek olmamız gerek. TOBB olarak biz her türlü destek olmaya hazırız. Bütün fuarlarda ücretsiz stant hakkınız var. Kredi garanti fonunda önceliğiniz var, KOBİ AŞ'de önceliğiniz var. Üstümüze ne düşüyorsa yapıyoruz. Kadın girişimcilerimize sahip çıkıyoruz."

"GÜÇLÜNÜN DEĞİL, HAK VE ADALETİN YANINDA OLUN"

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, ekonomide dünyada ilk 10'a girmek isteniyorsa, Türkiye'nin bir an önce kendi meselelerinin üzerine eğilmesi gerektiğini, önce birlik ve beraberliğini, rahmeti ve bereketi koruyor olması gerektiğini ifade etti. İnsanların birbirlerini farklı düşünüyor, örtünüyor, örtünmüyor diye dışlaması halinde ülke olarak kaybedeceğimizi dile getiren TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu sözlerini şöyle sürdürdü:

"Yaratan, hepimizi farklı yaratmış, farklı düşünelim diye akıl vermiş. Hepimiz aynı düşünmeyeceğiz, farklı düşüneceğiz ama oturup konuşacağız, tartışacağız ki doğru yolu bulacağız. Ama kavga oldu muydu o zaman fikirlerin tartışması olmaz. Kadınların hisleri daha güçlüdür, hiçbir zaman güçlünün yanında olmayın. Hak ve adaletin yanında olun, hak ve adaletin yanındaysanız, kısa günde zarar etmiş gibi olabilirsiniz ama uzun günde mutlaka kârlı çıkan siz olursunuz."

"YENİ BİR ANAYASA İÇİN MUTABAKAT SAĞLANMALI"

Türkiye'nin dünyada lider olması ve ilk 10'a girmesi için güçlü ekonomiye, kaliteli demokrasiye ihtiyacı olduğunun altını bir kez daha çizen TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, bunun da başlangıcının 72 milyonun toplumsal mutabakat sözleşmesi olan, yeni bir anayasa olduğunu belirtti. Hisarcıklıoğlu, "Yeni bir anayasa ile A'dan Z'ye yeni bir mutabakat sağlanmalı. Biz 10 yıldır bunu söylüyoruz. Yeni bir siyasi partiler ve seçim yasasına ihtiyacımız var. Kamuyu yeniden yapılandırmaya ihtiyacımız var. Eğer bunları yapamazsak, ilk 10 ekonomiye girme şansımız yoktur. Demokrasinin temeli hesap verebilmekten geçer. Kayıtlı ekonomiyi desteklememiz gerekir. Hesap veremeyen hesap soramaz. Demokrasinin kalitesinden bahsetmenin yolu, kayıtlı ekonomiden geçiyor. Maalesef sistem şu anda bizi kayıt dışı çalışmaya teşvik ediyor. Onun için sistemi A'dan, Z'ye yeniden yapılandırmamız lazım. O zaman ülkemiz inşallah 10 yılda ilk 10 ekonominin içerisinde ve ondan sonra da inşallah lider ülke Türkiye olacaktır" diye konuştu.

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla düzenlenen "Kadın Emeği Etkinliği"nde yaptığı konuşmasının sonunda Diyarbakır'a yapılacak olan yeni fuar ve kongre merkezi konusunda da gerekli desteği vereceklerini, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası'nın altyapıyı hazırlaması halinde de TOBB ETÜ Üniversitesi'ni Diyarbakır'da kuracaklarını açıkladı.

TOBB KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI AYNUR BEKTAŞ:

BİR HAZİNE, ÜSTÜ ÖRTÜLMÜŞ YATIYOR

TOBB Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı **Aynur Bektaş,** Türkiye'de çalışabilir kadın nüfusu 25,5 milyon olmasına karşın 6 milyon kadının çalıştığını, 19 milyon kadının evde oturduğunu vurgulayarak, "Bir hazine, üstü örtülmüş yatıyor. Onun için de, **Türkiye'de istihdamda kadının adı yok. Üstelik de, kayıt dışılık kadının başında büyük bir problem" dedi.**

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Kadın Girişimciler Kurulu (KGK) Başkanı Aynur Bektaş, kadın girişimciliğinin de artırılması yönünde hedeflerinin olduğunu, "KGK'deki her başkanımız 250 kadını odalara kaydettirecek, hedefimiz bu. Bu da 76 il ile birlikte 19 bin kadın eder. Yani otomatik olarak kadın girişimci sayısında yüzde 20 artış olacak" diyor.

Türkiye'nin kadın istihdamına yönelik görüşleriniz neler?

Türkiye'de nüfus 2009 yılı itibarıyla TUİK rakamlarına göre 70,5 milyon. Bunun 51,6 milyonu çalışma çağındaki 16-50 yaş arası iş gücü. Ama bunun sadece 21,2 milyonu çalışıyor, diğerleri ya öğrenci ya da emekli, çalışmıyor. Çalışanlar içinde kadınların oranı ise maalesef yüzde 26. İşsizler içinde kadınların oranı yüzde 21,9. Genç nüfusta işsizlik oranı ise yüzde 25,3. Genel işsizlik oranı ise 2009 itibarıyla yüzde 14. Rakamlar hiç iç açıcı değil. Buradaki tabloya baktığımız zaman, nüfusun yarısı 35 milyon kadın, çalışan kadın ise 6 milyon civarında. Çalışabilir nüfusun 25,5 milyonu kadın ve bunun 6 milyonu çalışıyorsa 19 milyon kadın evde oturuyor demektir. Daha doğrusu, bir hazine üstü örtülmüş yatıyor. Onun için de, Türkiye'de istihdamda kadının adı yok. Üstelik de, kayıt dışılık kadının başında büyük bir problem. Köyler-

de, kırsal alanlarda kayıt dışılık yüzde 90'a yakın, kentlerde de yüzde 45 oranında.

TOBB Kadın Girişimciler Kurulu 29 Ekim 2009'da iki yılını doldurdu. Bu süreçte kadın girişimciliğinde bir artış gözlemliyor musunuz?

Bizim kadın girişimciliğini şu sayıya getirdik dememiz biraz hayal olur. Şu anda altyapısını kurmakla uğraşıyoruz. Çünkü Türkiye'de 6-6,5 milyon kadın istihdam edilirken, maalesef 1 milyon 300 bin girişimci erkeğe karşılık sadece 80 bin girişimci kadın var. TOBB'da Kadın Girişimciler Kurulu'nu oluşturduğumuzda 5-6 kişiydik. Üst kurul vardı ama bunlardan 5-6 tanesi faaldi. Şu anda, son duruma göre 76 ilde teşkilatlanmış durumdayız. Teşkilatlanamadığımız beş ilde de kadın girişimci yok. Bu iller; Bingöl, Osmaniye, Kars, Iğdır ve Muş. Kuruldaki toplam kadın sayısı 392. Bu daha fazla olabilir fakat odalara dağılan istişare kurulu olduğu için belli kontenjan verdik. 55 İstanbul, 50 Bursa gibi 20-55 kişi arasında. Odalara kayıtlı iş kadınları bunlar. TOBB'un Kadın Girişimciler Kurulu'nu kurmasındaki amacı kadının yönetime katılması ve kadın girişimci sayısını artırmaktı. Zaten iş kadınları vardı ve bu iş kadınlarını bir kurul altına almamızın yegâne nedeni rol modelleri çıkarmamızdı. İş kadınlarını bir araya getirerek bunu başardık ve Türkiye genelinde bir ağ kurduk. Bugün Ardahan'a da, Edirne'ye, Konya'ya da gittiğimizde eskiden hiç haberimiz olmayan iş kadınlarına ulaşabiliyoruz. KGK'deki her başkanımız 250 kadını odalara kaydettirecek, hedefimiz bu. Bu da 76 il ile birlikte 19 bin kadın eder. Yani otomatik olarak kadın girişimci sayısında yüzde 20 artış olacak. TOBB'un bünyesinde 51 tane meclis üyesi kadın varken "Haydi Kızlar Okula" gibi bir ön örnekle, kota koymadan, 151 kadın meclise girdi. Bundan sonraki oda seçimlerinde 500 kadını meclise sokma hedefimiz var.

Üçüncü yılınız dolarken kadın girişimci olmanın koşullarında değişiklikler ya da kolaylaştırıcı birtakım yasalar ya da prosedürler çıkarabildiniz mi?

Çok önemli şeyler yaptık. Bir defa, geçen sene fuarları organize etmiştik. 98 kadın yararlandı, satışlarını artırdılar ve satış politikalarını gerçekleştirdiler. Bu sene 134 fuarla anlaştık. Şu ana kadar müracaat 400 oldu. 750 kadına kadar imkânımız var. En güzel yaptığımız şey KOSGEB yasasını değiştirdik. Değiştirdik diyorum çünkü hakikaten TOBB Kadın Girişimci Kurulu olarak biz yaptık bunu. Eskiden KOSGEB "Can Suyu" kredilerini sadece imalat sanayindeki insanlar alabiliyordu. Şimdi artık hizmet sektörü de alabiliyor. Kadınların en çok yer aldığı sektörlere de artık can suyu kredileri verilmeye başlandı. Son rakamları aldık, kadınlar yüzde 10 kullanmış çünkü girişimci kadın yok. Girişimci kadın arttıkça bu "Can Suyu" kredilerini daha fazla kullanacaklar. Bundan sonraki hedefimiz de, kadınlara yönelik bir fon verilmesi. Biz başka türlü bir pozitif ayrımcılık istemiyoruz ama bakanlar kurulundan sadece kadın girişimcilere verilmek üzere bir fon ayırmalarını rica ediyoruz.

Şimdi de TOBB tarafından bir kitapçık hazırlatıyoruz, kadın eline aldığı zaman iş kurmak için nelere ihtiyacı var, hangi kurumlara müracaat edecek, nereden nasıl yararlanacak hepsini öğrenecek. Bu noktada TOBB Başkanımız M. Rifat Hisarcıklıoğlu'nu anmadan geçmeyeceğim. Kendisinin KGK'nin oluşumu aşamasından bugün geldiğimiz noktaya

>> TOBB KGK Başkanı Aynur Bektaş, küresel krizde kadınların çok mağdur olduğunu düşünüyor ve kadın istihdamını artırmak için "esnek çalışma" modelinin kadınlar için uygun olduğunu söylüyor.

kadar tüm yüreğiyle kadınları desteklediğini, önümüze çıkabilecek tüm engelleri çalışmalarıyla ortadan kaldırdığını kadınlar olarak biliyoruz. TOBB Başkanımıza buradan şükranlarımızı sunuyoruz.

Ayrıca TOBB'un bünyesindeki mevcut web sayfamız dışında bir portal oluşturuyoruz. Burada kadınlar ticaretlerini geliştirecekler. Kendi kurullarımızı buraya üye yapacağız. Her ilde o kuruldaki başkana müracaat edilerek kadınlar ve kadın ticaret ağı kurulacak. Mutlaka bu portalın bir kadın vakfına dönüşmesi gerekiyor. TOBB Başkanımız Hisarcıklıoğlu'nun da Kadın Vakfı'na kurucu başkan veya onursal başkan olmasını istiyoruz.

Biraz Türkiye'deki çalışan kadınların sorununa eğilirsek, çalışan kadına muayyen gününde beş iş günü çalışma izni verilmesine yönelik tasarı geri alındı. Siz bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bir defa gelenek göreneklerimiz buna uygun değil. Ben 39 yıldır çalışıyorum, hiçbir kadın gidip de işverenine ben muayyen günümdeyim, bana beş gün izin verin, demez. Başım ağrıyor, karnım ağrıyor der ve bu da bir gündür veya iki gündür. Kadın rahatsızlığı varsa zaten izin kullanıyordur. Artık insanlar ameliyat oluyor, ertesi gün işine dönüyor. Şimdi bunu beş güne çıkartıp, bunun kötü niyetli bazı çevrelerce kullanılması yanlış olur. Çünkü bir senede 64 gün ediyor ki, böyle bir izin kadını iş hayatından çeker. Buradaki esas sorun kayıt dışılık. Türkiye'de kadın kırsal kesimde yüzde 89, kent-

"Kadın cesur olmalı, **kendine güvenmeli ve kendini aciz olarak görmemeli.** Eğer kadın, 'kocam yapar, oğlum yapar' deyip kendini birey olarak soyutlarsa ve kendini ortaya çıkarmazsa bir başarı elde edemez."

AYNUR BEKTAŞ
TOBB KGK Başkanı

lerde yüzde 45 oranında kayıt dışıysa o zaman burada gerçek bir problem var. Tekstil sektöründe yüzde 70 kadın çalışıyor diyoruz, kayıtsız kadına baktığımız zaman yüzde 40. Eğer Türkiye genelinde firmalarımıza kurumsal sosyal sorumluluk uygularsak; doktor, hemşire, kadına kreş hakkı, doğum izni, hamile kadının daha az çalıştırılması, çocuk bakım evleri, engelli-yaşlı bakımevleri gibi bu altyapıyı kurarsak bunların hiçbiri konuşulmaz. Altyapıyı kurmadan üstüne binaları dikin, ufacık bir depremde yıkılır. Bunlar hükümetlerin politikalarıyla değişebilir. Onun için bizim altyapıyı kurmamız lazım. Kadının istihdama katılması için kadının rolünü değiştirmeliyiz, bu da Türkiye'de çok zor. Artık kadın ev işi yapar, adam evi geçindirir, bu mantaliteyi değiştirmemiz lazım. Onun dışında, kadını çalışma yaşamında uzaklaştıran çocuk bakımı, engelli bakımı, yaşlı bakımı gibi sorunlara yönelik organize sanayi bölgelerinde veya iş yerlerinde bakım evlerini artırabilmeyi hedeflemeliyiz. Bütün bunlar için işverene külfeti yüklüyorlar. İşverenin canı çıktı nereye kadar. O zaman kadını işe almıyor, "onunla mı uğraşacağım" diyor. Hâlbuki devlet buna el atarsa o zaman bu iş çözülür. En büyük engellerden biri de aile. 2002'de çıkan Medeni Kanun kadının çalışmasını eşinin iznine bağlamaktan kurtardı. Ancak çalışmayan kadınların yüzde 20'si eşinden, ailesinden izin alamadığı için çalışmıyor.

Türkiye'nin bunları değiştirmesi için ne yapılmalı?

En güzeli, kadınlara esnek çalışma saatleri. Kadın yarım gün çalışabilir. Böyle çok iş var. Sektörde keşke böyle çalışan kadınlar olsa. Üç vardiya yaparız, O zaman her aileden daha çok kadın çalışabilir.

Asgari ücret yasası burada sorun olmaz mı?

O da sorun değil, mesela saat başı asgari ücret var ama bir ayda asgari ücretin tamamı kadının eline geçecek diyorsa, tabii o zaman olmuyor. Köklü bir değişiklik yapılarak kadının esnek çalışması sağlanabilir. Avusturya ve İsveç'te olduğu gibi Türkiye'de de kadın daha çok istihdam edilir. Ayrıca kadın evinden de çalışabilmeli, home office yapabilmeli.

Küresel krizin kadınlar üzerinde etkisi oldu mu?

Kadın çok mağdur oldu. Kocası işsiz kaldı, oğlu işsiz kaldı. Kadın daha çok iş gücüne katıldı. Daha çok iş istemeye başladı, rakamlar onu gösteriyor. Kadının kriz döneminde iş gücüne katılım oranı arttı, demek için sağlıklı veriler yok. Çünkü kadınların çoğu kayıt dışı çalıştırılıyor. Kadınların krizle birlikte ne kadarı atıldı, ne kadarı kaldı bunları tespit etmek çok zor ama iş gücüne katıldığı kesin.

Kriz döneminde mutfakta kadın tasarrufa gitmek durumunda kaldı. Eve az para geldi. En çok kadın mağdur oldu. Belki bazıları bana kızacak ama bu kriz bir anlamda bizi kendimize de getirdi. Gençlerde işsizlik yüzde 25, yüzde 14 ve çoğu iş bulma umudunu yitirdi ama girişimcilik umudu arttı. "Ben iş bulamayacağım ama kendim bir şeyler yapabilirim" düşüncesi gelişti. Aynı düşünce kadınlar için de geçerli. Burada biraz da bardağın dolu tarafından bakarsak, girişimcilik için bu krizin faydası oldu diyebiliriz.

DİYARBAKIR İL KGK BAŞKANI NEZAHAT BARUTÇUOĞLU:

"Sadece konuşulan kadın değil, **konuşan kadın olmak** istiyoruz"

>> Diyarbakır TB Yönetim Kurulu Başkanı Fahrettin Akyıl, Diyarbakır KGK Başkanı Nezahat Barutçuoğlu, TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, TOBB KGK Başkanı Aynur Bektaş, Diyarbakır TSO Yönetim Kurulu Başkanı Galip Ensarioğlu.

Diyarbakır Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı Nezahat Barutçuoğlu, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü "Kadın Emeği Etkinliği"nde yaptığı konuşmada, artık sadece konuşulan kadın olmak yerine, konuşan kadın olmak istemlerini dile getirdi. Barutçuoğlu, kadın sorunlarının bir bütün olarak ele alınması gerektiğini, çözümler noktasında mutlaka kadınların öneri ve eleştirilerinin önemsenmesini, kadınların çözümün bir tarafı olmalarını belirtti.

"Aşağılanma, şiddet, ötekileştirme ve ölüme mahkûm edilme gibi ağır yaptırımlarla karşı karşıya kalan kadınlar, bu ülkenin girişimcilik ve siyasal yaşamında gölgede kalmaya mahkûm edilmektedir" diyen Barutçuoğlu, "Girişimcilik ve siyaseti başkalarının rızası ve hoşgörüsü ile yapmak yerine, kendi bilinci ile yapmak her kadının en temel hakkıdır" ifadesini kullandı.

Diyarbakır KGK Başkanı Nezahat Barutçuoğlu, konuşmasında özetle şu görüşleri dile getirdi:

"Son dönemde yaşadığımız bölge başta olmak üzere, ülkemizde kadın cinayetlerinin geldiği noktadan son derece büyük bir utanç duyuyoruz. Yaşam hakkını ortadan kaldıran bu cinayetlerin gerekçelerinin hiçbirini kabul etmiyor, bu konuda yasal sorumluluğu olan herkesi insani bir duyarlılığa davet ediyoruz. Bu cinayetleri önlemede ve toplumu bilinçlendirmede yerel ve ulusal eylem planları hazırlanmalı ve hemen uygulamaya konulmalıdır. Kadınların eğitimi için özel fonlar ya da teşvik edici uygulamalar getirilmeli, kadın ve çocuk sağlığı konusunda sağlık temel eğitimi kampanyaları yapılmalıdır. Çünkü bizler insan olarak, bu dünyada var olan her sorunun mutlaka diyalog ve içtenlikle çözülebileceğine inanıyoruz. Bu konuda herkesin içtenlikle bir şeyler yapacağına olan inancımı ifade ediyorum."

"DEMOKRASİ TALEBİ KONUSUNDA ISRARLIYIZ"

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Galip Ensarioğlu da konuşmasında TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu'nun Eurochambres Başkan Yardımcısı seçilmesiyle kendilerini gururlandırdığını belirterek "Ekonomik bir çatı örgüt olan TOBB son on yıl içerisinde çok ciddi bir diplomatik yapıya dönüştü. Birçok uluslararası kuruluşta TOBB'un aktif olarak temsil edildiğini görmek bizleri gururlandırmaktadır. Bu organizasyonlar içerisinde sadece aidat ödeyen bir üye olmaktan çıkıp politikalara yön veren bir düzeye yükselmek elbette ki çok önemli bir başarıdır" dedi.

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu'nun hemen her konuşmada "güçlü ekonomi, kaliteli demokrasi" kavramlarına vurgu yaptığını hatırlatan Ensarioğlu, "Bunlar bizim için çok daha farklı bir anlam ifade ediyor. Demokrasi talebi konusunda en az sizler kadar ısrarlı olduğumuzu belirtmek isterim. Kaliteli demokrasinin yatırım için ön şart olduğunu yaşadığımız coğrafyadan öğrendik. İş gücüne katılma oranı en düşük iller arasındayız. İhracatımız Türkiye ortalamasının altında. Özellikle kadın istihdamında yüzde 4,4 düzeyindeyiz. Ekonomik refahımızın önündeki her engelle mücadele etme konusunda kararlıyız" diye konuştu

Diyarbakır'ın potansiyeline yakışır uluslararası bir sivil havaalanı istediğini anlatan Ensarioğlu, ayrıca TOBB ETÜ'nün Diyarbakır'da üç fakülte kurmasını istedi. Ensarioğlu ayrıca, Diyarbakır'ı Ortadoğu'nun en önemli ticaret merkezi haline getirecek Ortadoğu Fuar ve Kongre Merkezi ile Ticaret Merkezi çalışmaları, Diyarbakır'ı uluslararası destinasyonların merkezi haline getirme projesi ve Diyarbakır surlarını dünya kültürel mirası kapsamına aldırma çabalarına hız vereceklerini sözlerine ekledi.

KADININ EMEĞİ FUARI BÜYÜK İLGİ GÖRDÜ

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Diyarbakır Kadın Girişimci Kurulu tarafından, Diyarbakır Fuar ve Kongre Merkezi'nde 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla düzenlenen "Kadın Emeği Etkinliği" çerçevesinde, TOBB Başkanlığı'nın desteğiyle Diyarbakır'da açılan "Kadının Emeği Fuarı" renkli görüntülere sahne oldu.

Diyarbakır Fuar Alanı'ndaki etkinlikte 81 ilin Ticaret ve Sanayi Odası başkanlıklarına bağlı Kadın Girişimciler Kurulu üyeleri, illerinde kadın emeği ile üretilen ürünleri sergiledi. Fuarda açılan ve yöresel ürünlerin sergilendiği stantlar büyük ilgi gördü. "Kadın Emeği Sergisi"nin açılışını gerçekleştiren TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, stantları gezerek, kadınlara gül verdi ve hatıra fotoğrafı çektirdi.

KADININ EMEĞİ FUARI'DAN İZLENİMLER

Türkiye'nin dört bir yanından gelen oda ve borsaların kadın girişimcileri, "Kadın Emeği Ser-

gisi" ile kendi yörelerine özgü ve kadın emeği ile üretilen ürünlerini sadece sergilemekle yetinmeyip, "sadece konuşulan kadın değil konuşan kadın olmak istiyoruz" mesajını verdi.

Mikro kredi alıp ürettikleri el emeği ürünlerini sergileyen Diyarbakırlı kadınlar serginin ilgi odağı oldu. Mikro kredi ile hediyelik süs eşyaları üretimine başlayan Diyarbakırlı Birsen Gökçe, Diyarbakır'da 5 bin 700 kadının kendi işini kurduğunu ve 10 binden fazla ev kadınının iş sahibi yapıldığını söyledi. Kadınların özellikle tuhafiye, gıda ve kuaförlük üzerine iş kurduklarını belirten Gökçe, "Kadınlarımızın yapamayacağı hiçbir şey yok. Yeterki, çalışmak ve üretmek için imkân bulalım" dedi.

Sakarya'da kanserojen içermeyen bebek ürünleri üreten N. Y. Babies'in sahibi Nurhay Demoen, Belçika ofisi aracılığıyla 70 ülkeye ihracat gerçekleştirdiklerini belirtti.

Hatay'da Şifanur ve Gold Dropp markasıyla nar ekşisi ve zeytinyağı üreten Tuna Dönmez, "Babaannemin ürettiği nar sularını şişeleyip pazarlıyoruz" dedi. Ürünleri Ortadoğu başta olmak üzere ABD, Avrupa ve Rusya'ya sattıklarını vurgulayan Dönmez, tamamen organik bu ürünlerle marka olmayı hedeflediklerini söyledi.

Edirne'den Kahramanmaraş'a, Bursa'dan Hatay'a, Samsun'dan Kayseri'ye kadar TOBB Kadın Girişimciler Kurulu üyesi kadınlar, üretime yönelik katkılarını sergiledikleri keyifli bir 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü Diyarbakır'da kutlamanın mutluluğunu yansıtan görüntüler sergiledi.